

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi rikoslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä toukokuuta 2003 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi rikoslain muuttamisesta (HE 2/2003 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Lena Andersson, oikeusministeriö
- rikosylitarkastaja Kimmo Markkula, keskusrikospoliisi
- lakimies Elli Myllylä, Suomen Pankkiyhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että väärennyksen ja törkeän väärennyksen yritys säädetään rangaistavaksi. Sellaisen välineen tai tarvikkeen myyminen ja luovuttaminen, jota voidaan perustellusti epäillä pääasiallisesti käytettävän väärennysrikoksen tekemiseen, lisättäisiin väärennysaineiston hallussapitoa koskevaan säännökseen uusiksi tekotavoiksi.

Rikoslain säännöstä niin sanotusta tietojenkäsittelypetoksesta ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen tekotapoina mainittaisiin väärän tiedon syöttämisen sijasta datan syöttäminen sekä uusia tekotapoina datan muuttaminen, tuhoaminen tai poistaminen petostarkoituksessa. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi maininta tietojenkäsittelylaitteesta ja sen sijaan käytettäisiin sanaa tietojärjestelmä.

Maksuvälinepetoksen valmistelua koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että maksuvälinepetoksen valmistamiseen soveltuvaan välineeseen tai tarvikkeeseen taikka erityisesti tietoverkoissa tapahtuvaan maksuliiken-

teeseen soveltuvaan tallenteeseen tai ohjelmistoon kohdistuviin tekotapoihin lisättäisiin myyminen ja luovuttaminen. Lisäksi ehdotetaan, että mainitut teot olisivat rangaistavia, jos ne kohdistuisivat, paitsi erityisesti tietoverkoissa tapahtuvaan maksuliikenteeseen soveltuvaan tallenteeseen tai ohjelmistoon, myös tällaiseen tarkoitukseen soveltuviin välineisiin tai tarvikkeisiin.

Oikeushenkilön rangaistusvastuu ehdotetaan ulotettavaksi koskemaan väärennystä, törkeää väärennystä, väärennysaineiston hallussapitoa, maksuvälinepetosta, törkeää maksuvälinepetosta ja maksuvälinepetoksen valmistelua. Oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin myös petokseen ja törkeään petokseen, jos kyseiset teot tapahtuisivat tietojenkäsittelypetossäännöksessä säädetyllä tavalla.

Ehdotetuilla säännöksillä pantaisiin Suomes-
sa täytäntöön Euroopan unionin neuvoston
28 päivänä toukokuuta 2001 hyväksymä puite-
päätös muihin maksuvälineisiin kuin käteisra-

haan liittyvien petosten ja väärennysten torjunnasta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 2 päivänä kesäkuuta 2003.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puitepäätöksen täytäntöönpano

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kansallisella tasolla Euroopan unionin neuvoston vuonna 2001 hyväksymä puitepäätös muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyvien petosten ja väärennysten torjunnasta. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Lakivaliokunta on antanut puitepäätöksen valmistelun aikana lausunnon komission ehdotuksesta (LaVL 2/2000 vp). Valiokunta ilmoitti pitävänsä tärkeänä Euroopan unionin jäsenvaltioiden yhteistyötä talousrikollisuuden torjunnassa ja suhtautuvansa myönteisesti ehdotukseen maksuvälinerikoksia koskevaksi puitepäätökseksi.

Valiokunta suhtautui varauksellisesti siihen, että yritykset velvoitettaisiin ilmoittamaan maksuvälinerikoksista ja oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin maksuvälinerikoksiin. Puitepäätökseen ei sisälly ensin mainittua velvoitetta, mutta oikeushenkilön rangaistusvastuu on ulotettava eräisiin väärennysrikoksiin, petoksiin ja maksuvälinerikoksiin.

Valiokunnan varauksellisuus oikeushenkilön rangaistusvastuun laajentamista kohtaan johtui siitä, että yhteisöosakon soveltamisala rajattiin suppeaksi, kun yhteisösakko otettiin käyttöön vuonna 1995. Puitepäätösehdotuksesta lausuntoaan antaessaan valiokunta katsoi, että oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalan laajentamista ja rangaistusuhjan tarpeellisuutta on

arvioitava kokonaisuutena, ensisijaisesti kansallisista kriminaalipoliittisista tarpeista.

Tällainen arvio tehtiin vuonna 2001 uudistettaessa rikoslain talousrikossäännöksiä. Yhteisösakko muutettiin harkinnanvaraisesta lähtökohtaisesti pakolliseksi seuraamukseksi ja sen soveltamisalaa laajennettiin. Tämän johdosta valiokunta pitää oikeushenkilön rangaistusvastuun laajentamista nyt myös maksuvälinerikoksiin asianmukaisena.

Väärennysaineiston hallussapito

Väärennysaineiston hallussapito säädettiin rangaistavaksi vuonna 1991 voimaan tulleella lailla. Sitä ennen väärin tai väärennetyjen todistuskappaleiden sekä väärennysten tekemiseen soveltuvien välineiden ja tarvikkeiden hallussapito ei ollut rangaistavaa.

Esityksessä ehdotetaan rikoksen tunnusmerkistöön lisättäväksi uusia tekotapoja puitepäätöksen velvoitteiden täyttämiseksi. Nykyistä rangaistusasteikkoa — sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta — ei ehdoteta muutettavaksi eikä rangaistussäännöstä myöskään ehdoteta jaettavaksi useampaan törkeysasteeseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että teon jakamista kahteen törkeysasteeseen selvitetään, koska nykyisen, varsin suppean, rangaistusasteikon puitteissa on arvioitava törkeitäkin tekoja, kuten lukuisien väärennetyjen passien hallussapitoa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tuija Brax /vihr	Tero Rönni /sd
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Petri Salo /kok
	Lasse Hautala /kesk	Pertti Salovaara /kesk
	Reijo Kallio /sd	Timo Soini /ps
	Lauri Oinonen /kesk	Marja Tiura /kok
	Heli Paasio /sd	Jan Vapaavuori /kok
	Lyly Rajala /kd	vjäs. Markus Mustajärvi /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Timo Tuovinen.